

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
ІНІ Економіки і права
Кафедра менеджменту та державної служби

ЗАТВЕРДЖЕНО
Завідувач кафедри

/С.А. Назаренко

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
1. Загальна інформація

Назва освітнього компонента, мова викладання	ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА Курс викладається українською мовою
Статус освітнього компонента	Обов'язковий освітній компонент циклу професійної підготовки
Викладачі	Зачосова Наталія Володимирівна, д.е.н., професор, професор, кафедра менеджменту та державної служби, наукові керівники здобувачів
Код класу	qklps5y
Корпоративна пошта / E-mail:	natazachosova@vu.cdu.edu.ua
Затвердження та перегляд робочої навчальної програми	Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри менеджменту та державної служби 30.08.2023, протокол № 1. Зміни та доповнення внесено на засіданні кафедри менеджменту та державної служби 30.08.2023, протокол № 1.

2. Анотація до курсу

Вимогами Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, галузі знань 07 Управління і адміністрування, спеціальності 073 Менеджмент, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 р. № 1436 та погодженого рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, протокол від 09.12.2021 р. № 18 (зі змінами згідно наказу МОН №295 від 05.04. 2022 року) встановлено, що для доктора філософії обов'язковою вимогою є здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність, застосовуючи при цьому новітні методології педагогічної діяльності. Відтак, педагогічна практика аспірантів у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького спрямована на те, аби у матеріалах самостійно розроблених авторських лекцій аспіранти могли продемонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, критичного аналізу, узагальнення результатів наукових досліджень; навчилися оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших.

Композиція завдань педагогічної практики націлена на те, аби аспіранти у практичній площині могли застосовувати традиційні та новітні науково-педагогічні технології для того, аби концептуально формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність навчального процесу. Проходження аспірантами педагогічної практики необхідне для досягнення мети формування особистості висококваліфікованого фахівця, який демонструє здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту, у дослідженнях управлінської науки та у викладацькій практиці, що передбачає глибоке переосмислення ним наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики у галузі управління та адміністрування та дотичних міждисциплінарних напрямках в умовах євроінтеграції, цифровізації, викликів Індустрії 4.0, Суспільства 5.0, шляхом оновлення теоретико-методологічної бази прийняття управлінських рішень під впливом явищ інформаційної ентропії та інтенсифікації ризиків.

Проходження педагогічної практики відбувається на другому курсі у першому семестрі навчання.

3. Мета та цілі педагогічної практики

Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики розроблені у відповідності до освітньо-наукової програми «Менеджмент» та навчального плану підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Метою проходження педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є формування особистості висококваліфікованого фахівця, який демонструє здатність розв'язувати комплексні проблеми у викладацькій практиці шляхом підвищення рівня набуття компетентностей щодо організації та здійснення навчання в закладах вищої освіти й отримання досвіду педагогічної діяльності.

Основні завдання проходження педагогічної практики □ це сформулювати у здобувачів ступеня доктора філософії:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;
- здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти;
- здатність до саморозвитку, набуття соціальних навичок, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

Згідно з вимогами освітньої-наукової програми після проходження педагогічної практики здобувачі ступеня доктора філософії повинні:

- вміти розв'язувати значущі наукові проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних і правових аспектів;
- глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці;
- вміти розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти;
- демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії, бренду науковця.

Об'єктом педагогічної практики аспірантів є навчальний процес підготовки фахівців за спеціальністю 073 «Менеджмент». Предметом педагогічної практики є окрема обов'язкова або вибіркова освітня компонента навчального плану з циклу професійної підготовки, яка відповідає напряму наукових досліджень аспіранта та зміст якої пов'язується з його науковими інтересами.

4. Компетентності та очікувані результати навчання

Проходження педагогічної практики забезпечує формування таких компетентностей, передбачених освітньою програмою підготовки докторів філософії зі спеціальності 073 Менеджмент.

Інтегральна компетентність: здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління та адміністрування, що

передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики, застосовувати новітні методології наукової та педагогічної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

- ЗК02 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК04 - здатність розв'язувати комплексні проблеми у сфері менеджменту на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності;

Фахові компетентності:

СК03 - здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у сфері менеджменту в закладах вищої освіти;

СК06 - Здатність до саморозвитку, набуття соціальних навичок, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми, **програмними результатами** проходження педагогічної практики є такі:

- РН04 - розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику у галузі управління та адміністрування і розв'язувати значущі наукові та технологічні проблеми в менеджменті з дотриманням норм академічної етики і врахуванням соціальних, етичних, економічних, екологічних і правових аспектів;
- РН05 - глибоко розуміти загальні принципи та методи управлінських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері менеджменту та у викладацькій практиці;
- РН08 - вміти розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з менеджменту у закладах освіти;
- РН09 - демонструвати навички особистого професійного розвитку, планування часу, формування власної освітньої та кар'єрної траєкторії, бренду науковця.

5. Обсяг і характеристика курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	Менеджмент, 073 Менеджмент	Менеджмент, 073 Менеджмент
Рік навчання	2	2
Семестр вивчення	1	1
обов'язкова /вибіркова	обов'язкова	обов'язкова
Кількість кредитів ЄКТС	3	3
Загальний обсяг годин	90	90
Кількість годин навчальних занять	-	-
Лекційні заняття	-	-
Практичні заняття	-	-
Семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	90	90
Форма підсумкового контролю	залік	залік

6. Пререквізити

Для вивчення курсу аспіранти потребують базових знань з управлінських дисциплін, які вони здобувають на магістерських програмах або засобами неформальної освіти, а також загальних і спеціальних компетентностей, які вони здобувають під час вивчення дисциплін «Методологія досліджень проблем менеджменту та управління науковими проєктами» та «Парадигмальні та концептуальні засади розвитку управлінської науки».

7. Технічне забезпечення

Проходження педагогічної практики не потребує використання спеціального програмного забезпечення, крім загальноновживаних офісних програм та онлайн-сервісів. Плануються до використання: смарт-дошка, ноутбук, смартфон, продукти і додатки Google, Zoom, Canva.

8. Політика курсу

Письмові роботи. Очікується, що здобувачі ступеня доктора філософії підготують письмовий звіт за результатами проходження педагогічної практики.

Практикант складає звіт про проходження педагогічної практики, в якому висвітлює результати виконаної навчальної, науково-педагогічної, методичної роботи. Цей звіт повинен відобразити повну самостійної роботи практиканта. Не допускається у звіті переказ матеріалів, викладених у навчальних посібниках, інструкціях та лекціях без дотримання норм академічної доброчесності. Звіт про виконану роботу практикант складає у відповідній послідовності за складовими, що передбачені планом проходження практики. Рекомендована структура звіту про проходження практики представлена у Методичних рекомендаціях щодо проходження педагогічної практики.

Обсяг звіту практиканта – 50-60 сторінок друкованого тексту (з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали, шрифт Times New Roman текстового редактора Word розміру 14 кегль; у випадку друку презентацій допускається роздрукувати два слайди на одному аркуші; відгуки можуть бути заповнені вручну або надруковані, сертифікат про проходження онлайн-курсу друкується на окремому аркуші). Шрифт друку повинен бути чітким. Щільність тексту – всюди однакова.

За наявності Додатків – усі додатки до звіту мають бути пронумеровані. Посилання в текстовій частині звіту на додатки дається із зазначенням назви та номера додатка. Звіт про переддипломну практику перевіряє і підписує керівник практики, а також викладач дисципліни, заняття з якої проводив практикант та завідувач кафедри (див. Методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики).

Практикант подає звіт про педагогічну практику на кафедру менеджменту та державної служби для протокольного затвердження її результатів. Звіти про проходження практики у електронній формі передаються до відділу аспірантури Університету.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи аспірантів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших аспірантів можуть бути кваліфіковані як академічна недоброчесність. Виявлення ознак академічної недоброчесності у звіті аспіранта є підставою для його не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату.

Відвідування занять. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі аспіранти виконають усі передбачені аудиторні види робіт. Аспіранти мають інформувати викладача про неможливість відвідати освітній захід. У будь-якому випадку аспіранти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених програмою практики.

9. Схема курсу

9.1. Організація практики

Загальні знання та навички, необхідні для теоретичної підготовки до проходження практики, аспіранти здобувають під час вивчення начальних дисциплін «Методологія досліджень проблем менеджменту та управління науковими проектами», «Парадигмальні та концептуальні засади розвитку управлінської науки», «Педагогічна майстерність у ЗВО». Зміст, тривалість та період виконання педагогічної практики аспіранта визначає кафедра менеджменту та державної служби з урахуванням напряму його наукового дослідження та завдань і цілей професійного розвитку. Згідно з навчальним планом підготовки доктора філософії, педагогічна практика проводиться для аспірантів другого року навчання. Обсяг практики становить 3 кредити ЄКТС (90 год.). Організатором та базою педагогічної практики є кафедра менеджменту та державної служби. Водночас, аспірант може пройти практику на інших кафедрах, керуючись власними науковими інтересами, місцем поточної роботи або обравши базою практики кафедру, де працює його науковий керівник.

Загальне керівництво та контроль за проходженням педагогічної практики аспірантом покладене на завідувача кафедри, за якою закріплений аспірант. Керівництво та контроль за виконанням педагогічної практики аспіранта здійснює його науковий керівник або керівник практики від кафедри, який забезпечує чітку організацію, планування та облік результатів практики, надає методичну допомогу в плануванні та організації педагогічної практики аспіранта, контролює відвідування занять та інші види його роботи зі студентами, вживає заходів щодо ліквідації недоліків в організації педагогічної практики.

Керівник педагогічної практики:

- забезпечує для аспіранта можливість ознайомлення з робочими програмами дисциплін кафедри (у текстовому або цифровому форматах);
- консультує щодо обрання дисципліни для розробки авторської робочої програми навчальної дисципліни, тематика якої відповідатиме науковим інтересам аспіранта;
- узгоджує з аспірантом та викладачами кафедри розклад для відвідування аспірантом занять викладачів кафедри (лекційних і практичних);
- надає рекомендації щодо складання плану-конспекту заняття, яке відвідав аспірант;
- обговорює з аспірантом педагогічні прийоми, використані на занятті, яке відвідувалось, ознайомлюється з відгуком аспіранта про відвідане заняття та з переліком позитивних і дискусійних педагогічних аспектів його проведення;
- пояснює можливості та переваги використання неформальної освіти – як для потреб отримання необхідних компетенцій у процесі практичної підготовки, так і в подальшій педагогічній діяльності; надає інформацію про важливість проходження онлайн-курсу «Зміцнення викладання та організаційного управління в університетах» на цифровій освітній платформі;
- надає поради та рекомендації щодо розробки конспекту лекційного заняття, плану проведення практичного заняття, необхідного методичного та ілюстративного забезпечення; модерує обговорення аспіранта з викладачем, заняття якого асистуватиме аспірант, тактики проведення заняття, допомагає у демонстрації йому підготовлених матеріалів;
- опосередковує процес збирання відгуків від викладачів кафедри про проведені лекційні і практичні заняття аспіранта;
- переглядає звіт аспіранта та готує загальний відгук керівника практики;
- бере участь у процедурі захисті звіту про проходження практики аспіранта.

Практиканти:

- до початку практики мають одержати від керівника педагогічної практики методичні рекомендації щодо її проходження та звітування за результатами практичної підготовки;
- ознайомитись із законодавством України та внутрішніми документами ЗВО, що регулюють освітню діяльність та встановлюють вимоги до її якості;
- своєчасно розпочати проходження педагогічної практики;

- сумлінно ставитися до покладених обов'язків, у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівника;
- вивчити й суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки та внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти;
- нести відповідальність за виконану методичну, науково-педагогічну, організаційну роботу;
- діяти у відповідності до норм академічної доброчесності та професійної етики;
- виконувати обов'язки практикантів із дотриманням норм законодавства України у галузі освітньої та наукової діяльності та керуватись у роботі та навчанні внутрішніми документами ЗВО;
- своєчасно оформити звітну документацію, подати керівнику практики для перегляду та погодження звіт з педагогічної практики, публічно його захистити.

Аспіранти, які з поважних причин не змогли пройти педагогічну практику в запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою.

9.2. Порядок проходження практики

Проведення педагогічної практики передбачає три етапи:

- підготовчий (обсяг становить 1 кредит ЄКТС);
- основний (обсяг становить 1 кредит ЄКТС);
- звітний (обсяг становить 1 кредит ЄКТС).

На підготовчому етапі педагогічної практики аспірант виконує такий набір дій:

- ознайомлюється з методичними рекомендаціями, з'ясовує мету та завдання практики;
- вивчає документацію щодо організації та провадження освітньої діяльності на сайті Навчально-методичного відділу Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького за покликанням <https://teach.cdu.edu.ua>;
- ознайомлюється з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри менеджменту та державної служби за покликанням <https://econom-law.cdu.edu.ua/kafedra-menedzhmentu-ta-derzhavnoi-sluzhby/pro-nas/>;
- формує індивідуальну траєкторію проходження практики шляхом вільного вибору дисципліни для розробки робочої програми навчальної дисципліни, для дисциплін відвідування та для проведення занять у відповідності до власних наукових інтересів, а також через погодження дат відвідування та проведення занять;

На основному етапі педагогічної практики аспірант виконує такий набір дій:

- розробляє робочу програму навчальної дисципліни;
- відвідує заняття провідних викладачів кафедри та готує звітну документацію;
- розробляє план-конспект заняття, обговорює його з науковим керівником та керівником практики;
- готує методичні та дидактичні матеріали, технології для проведення занять;
- проводить на належному науково-методичному рівні заняття згідно плану проходження практики;
- бере участь у наукових семінарах (конференціях) – за умови їх проведення у період педагогічної практики;
- проходить онлайн-курс для формування та розвитку навчальних компетенцій у царині неформальної освіти.

На звітному етапі педагогічної практики аспірант виконує такий набір дій:

- систематизує дані, робить ксерокопії потрібних йому документів з дозволу керівника практики, заповнює бланки відгуків, складає письмовий звіт про педагогічну практику.

- надає керівнику практики звіт з метою його перевірки, оцінювання, отримання відгуку керівника;

- захищає результати практики у формі презентації підготовленого звіту та підтверджує набуття компетенцій, які закладені у завданнях практики.

Кількість часу, відведеного на виконання, уточняється керівником практики зі практикантом відповідно до наявного на базі практики матеріального та нормативного забезпечення та фіксується у графіку проходження практики. Конкретний перелік питань, за якими має пройти переддипломна практика, також орієнтовний розподіл часу для їх опрацювання наведені в тематичному плані проходження переддипломної практики.

Тема, основні питання / завдання	Розподіл годин за темами та формами занять (денна/заочна)	Форми та методи проведення	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання для самостійної роботи, год	Форма контролю, бали
Підготовчий етап					
Підготовчий етап педагогічної практики	30/30	Робота з сайтом університету, документами кафедри, методичними рекомендаціями, консультації з науковим керівником і керівником практики	Основна: 1-12 Додаткова: 15, 16, 19-21, 23	Вивчення документації щодо організації та провадження освітньої діяльності на сайті Навчально-методичного відділу Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького за покликанням https://teach.cdu.edu.ua ; ознайомлення з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри менеджменту та державної служби за покликанням https://econom-law.cdu.edu.ua/kafedra-menedzhmentu-ta-derzhavnoi-sluzhby/pro-nas/ ; формування індивідуальної траєкторії проходження практики шляхом вільного вибору дисципліни для розробки робочої програми навчальної дисципліни, для дисциплін відвідування та для проведення занять у відповідності до власних наукових інтересів, а також через погодження дат відвідування та проведення занять	Без оцінювання
Основний етап					
Ознайомлення з робочими програмами дисциплін кафедри. Розробка авторської програми навчальної	6/6	Консультації з керівником практики, робота з	Основна: 2, 4, 10 Додаткова:	Контент-аналіз робочих програм викладачів кафедри. Підбір і систематизація матеріалів для авторської програми навчальної	Робоча програма навчальної дисципліни

дисципліни, тематика якої відповідає науковим інтересам аспіранта.		цифровими та паперовими документами	13-15, 17, 18, 23-27	дисципліни.	(0-15 балів)
Відвідування занять викладачів кафедри за розкладом (лекційних і практичних). Складання плану-конспекту заняття, яке відвідувалось; формування переліку позитивних і дискусійних педагогічних аспектів його проведення.	6/6	Присутність на аудиторних заняттях	Основна: 10 Додаткова: 15, 23, 26, 27	Складання плану-конспекту заняття, яке відвідувалось; формування переліку позитивних і дискусійних педагогічних аспектів його проведення	Перелік дискусійних аспектів (0-10 балів)
Обговорення з керівником практики педагогічних прийомів за результатами відвідування його занять. Написання відгуку про проведення викладачами кафедри лекційних і практичних занять.	2/2	Консультації з керівником, аналіз документів, робота з текстовими файлами	Основна: 10 Додаткова: 15, 23, 26, 27	Написання відгуків про відвідані заняття викладачів кафедри.	Відгук про відвідане заняття (0-5 балів)
Вивчення можливостей неформальної освіти. Проходження курсу «Зміцнення викладання та організаційного управління в університетах» за посиланням https://prometheus.org.ua/course/course-v1:NAQA+TOMU101+2020_T3	4/4	Онлайн-навчання, вебінари, робота з цифровою освітньою платформою	Основна: 10 Додаткова: 15, 26	Ознайомлення з цифровими освітніми продуктами на едукативних платформах. Опанування навиків роботи з інструментами неформальної освіти.	Сертифікат (0-10 балів)
Навчальна робота. Розробка конспекту лекційного заняття, плану проведення практичного заняття, необхідного методичного та ілюстративного забезпечення. Обговорення з викладачем, заняття якого асистуватиме аспірант, тактики проведення заняття, демонстрація йому підготовлених матеріалів. Підготовка до лекційних занять. Проведення лекційних занять за розкладом. Підготовка до практичних занять. Проведення практичних занять.	12/12	Конспектування, розробка презентацій, ментальних карт, хмар слів, інфографіки, стендові доповіді	Основна: 1-12 Додаткова: 13-27	Розробка навчально-методичного та інформаційного забезпечення для проведення лекційних і практичних занять.	Плани, конспекти занять. Презентація. (0-20 балів)
Звітний етап					

Формування та заповнення відомостей про проведення занять. Збирання відгуків від викладачів кафедри про проведені лекційні і практичні заняття.	8/8	Консультування з науковим керівником, дискусії, робота з текстовими документами	Основна: 1-12 Додаткова: 14, 15, 23, 26, 27	Систематизація та узагальнення інформації про проведені зі студентами заняття.	Відгук про проведені заняття (0-5 балів)
Підготовка і оформлення звіту аспіранта	22/22	Робота з текстовими документами, узагальнення і систематизація інформації	Основна: 1-12 Додаткова: 13-27	Технічне оформлення зібраних матеріалів, структурування звіту, оформлення його у цифровій та паперовій формах.	Звіт про проходження практики (0-25 балів)
Захист звіту про проходження практики аспіранта.	2/2	Виступ, доповідь, дискусія, смол-ток	Основна: 1-12 Додаткова: 13-27		Відгук керівника практики (0-10 балів)
Всього балів					100
Всього годин	90 / 90				
Самостійна робота	90 / 90				

9.3. Зміст практики

<p>Навчальна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відвідування занять викладачів кафедри; - підготовка та проведення лекцій і практичних занять; - підбір, створення та використання форм візуального супроводу для унаочнення навчального матеріалу (презентації, постери тощо); - використання цифрових інструментів та технічних пристроїв під час проведення заняття (ноутбук, цифровий клас, смарт-дошка); - використання інтерактивних форм роботи зі студентами (цифрові дошки для спільної роботи, онлайн-опитування, груповий скрайбінг, рефреймінг, сторітелінг); - отримання рефлексії та фідбеків від учасників освітнього процесу. 	<p>Методична робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ознайомлення з організацією методичної роботи університету, інституту, кафедри; - ознайомлення з силабусом та елементами навчально-методичного комплексу обраної дисципліни (робоча програма навчальної дисципліни, тематики лекційних і практичних занять, завдання для самостійної роботи, засоби контролю знань і системи оцінювання результатів навчання); - ознайомлення з інформаційним і методичним забезпеченням навчальної дисципліни (підручники, посібники, тексти лекцій, матеріали до практичних занять, самостійної роботи); - аналіз відвіданих занять.
<p>Науково-педагогічна робота</p> <ul style="list-style-type: none"> - участь у наукових заходах кафедри, інституту, Університету; - інтеграція результатів власних наукових досліджень у конспекти лекцій та презентації, які використовуватимуться під час проведення лекційних і практичних занять; 	<p>Організаційна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> - знайомство з організацією роботи кафедри; - ознайомлення з особливостями роботи структурних підрозділів під час повітряних тривоги, блекаутів, тощо; - вивчення інформації щодо графіків навального процесу, формування

<ul style="list-style-type: none"> - підбір актуальної наукової літератури для обраної для розробки робочої програми навчальної дисципліни; - формування для студентів переліків завдань і запитань для самостійної роботи, з урахуванням наукових проблем менеджменту у межах конкретної навчальної дисципліни. 	<ul style="list-style-type: none"> розкладу навчальних занять; - знайомство з обов'язками тьютора академічної групи; - знайомство з системою електронного навчання (сервіси системи е-Університет, можливостями їх використання з позиції викладача); - ознайомлення з організацією дистанційного навчання
--	--

9.4. Форми та методи контролю

Проходження педагогічної практики аспірантом контролюється керівником практики, який повинен здійснювати контроль за повнотою і рівнем набуття здобувачем ступеня доктора філософії програмних результатів навчання, на отримання яких спрямований освітній компонент «Педагогічна практика» у освітньо-науковій програмі «Менеджмент». Керівник практики за потребою має консультувати практикантів щодо питань, які виникають у них під час проходження педагогічної практики, проконтролювати факт проведення аспірантам інструктажу з техніки безпеки, ознайомлення їх з правилами внутрішнього розпорядку.

Після закінчення педагогічної практики керівник практики візує звіт з педагогічної практики аспіранта та виставляє оцінку за проходження практики у підготовлений ним загальний відгук керівника практики.

Проходження педагогічної практики, оформлення та презентація її результатів передбачають використання таких форм і методів навчання та оцінювання, як аудиторна та самостійна робота, консультування з керівником практики та викладачами кафедри, робота з інформаційними ресурсами сайту університету та іншими рекомендованими джерелами (п.12 цієї робочої програми), онлайн-навчання засобами неформальної освіти, структурування, оформлення та презентація звіту про педагогічну практику, самооцінювання аспірантом рівня набутих педагогічних компетенцій, обговорення результатів практики у форматі дискусії.

Контроль рекомендується здійснювати щотижнево шляхом співбесіди з аспірантом щодо виконаних практичних завдань і перегляду зібраних та підготовлених аспірантом звітних матеріалів. Аспірант і керівник практики спільно визначають зручний для них канал комунікації, зустрічей та обміну інформацією та матеріалами.

9.5. Підведення підсумків проходження практики

До захисту звіту з педагогічної практики допускаються здобувачі ступеня доктора філософії, які у повному обсязі виконали завдання педагогічної практики у відповідності до плану її проходження, із дотриманням вимог і хронології практичної підготовки. Результати проходження практики та набуті аспірантами загальні та фахові компетенції оцінюються на підставі їх звітування здобувачів, а також на основі загального відгука керівника педагогічної практики.

Формою підсумкового контролю результатів педагогічної практики є диференційований залік. При визначенні підсумкової бальної оцінки враховуються результати оцінювання з усіх видів робіт (навчальної, науково-педагогічної, методичної, організаційної), передбачених робочою програмою педагогічної практики.

10. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання результатів практичної підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії до педагогічної діяльності дозволяє виявити міру досягнення ними запланованих результатів навчання за цим освітнім компонентом; є послідовним, прозорим, справедливим і проводиться відповідно до встановлених процедур.

За підсумками обговорення результатів пройденої аспірантом педагогічної практики на засіданні кафедри ухвалюється рішення щодо оцінювання та затвердження її результатів або щодо повторного проходження практики.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються комплексно, з урахуванням всієї сукупності показників, що відображають його готовність та здатність до самостійної організації і професійної реалізації освітнього процесу, навчання, розвитку і фахової підготовки студентів до певного виду професійно-орієнтованої діяльності.

Контроль проводиться у чотири етапи: вхідний (у формі співбесіди для визначення рівня підготовки аспіранта до педагогічної діяльності; за результатами цього контролю розробляються заходи індивідуальної допомоги аспірантам, коригування освітнього процесу тощо), поточний (при відвідуванні та проведенні аспірантами занять; він має на меті перевірку рівня засвоєння аспірантом матеріалу курсу та підготовленості аспіранта до виконання конкретних видів педагогічної діяльності), проміжний (після завершення окремих частин практичної підготовки) та семестровий контроль (залік за результатами захисту звіту з педагогічної практики аспіранта).

Підсумкова оцінка результатів проходження практики виставляється у формі заліку за результатами захисту звіту про проходження практики. Поточними формами контролю є: презентації результатів виконаних завдань та досліджень; оцінювання роботи практиканта студентами в аудиторіях, обговорення результатів практики з керівником практики та викладачами кафедри.

Результати педагогічної практики аспіранта оцінюються системою, що прийнята в Університеті, за підсумками захисту звіту про проходження педагогічної практики на засіданні кафедри. Мінімальна сума балів, що дозволяє зарахувати результати проходження педагогічної практики аспіранта – 60 балів (за національною шкалою «задовільно»). При цьому звіт про педагогічну практику є обов'язковою умовою для отримання оцінки за результатами проходження практики.

11. Критерії оцінювання успішності навчання

Критерієм успішного проходження практики може бути досягнення мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом практичного навчання, який визначається до кожного завдання через якісні критерії і трансформується в мінімальну позитивну оцінку. Після завершення курсу використана шкала перенормовується у накопичувальну 100-бальну системою з відповідністю у національній («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F) шкалах.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Рівень знань і вмінь	Оцінка за національною шкалою	Залікова оцінка
90 – 100	A	високий	відмінно	зараховано
82-89	B	середній	добре	
75-81	C			
68-74	D	достатній	задовільно	не зараховано
60-67	E			
35-59	FX	низький	незадовільно	
0-34	F			

Критерії оцінювання робочої програми

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-5	6-10	11-14	15
Розробка робочої	Програма не	Робоча програма має	Робоча програма має усі	Робоча програма має усі	Робоча програма

програми навчальної дисципліни.	розроблена.	лише кілька необхідних структурних елементів; вони підготовлені без дотримання рекомендацій щодо розробки навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни ЧНУ ім. Б. Хмельницького	необхідні елементи, однак, наявні одразу кілька з перерахованих недоліків: перелік рекомендованої літератури неактуальний, відсутня система оцінювання та розподілу балів, не наведено перелік питань для контролю або завдань/ питань для самостійного опрацювання; у тексті присутні граматичні або стилістичні помилки.	необхідні елементи, однак, наявний один із недоліків: перелік рекомендованої літератури неактуальний, відсутня система оцінювання та розподілу балів, не наведено перелік питань для підсумкового контролю або завдань/питань для самостійного опрацювання; у тексті присутні граматичні або стилістичні помилки.	повністю відповідає вимогам і рекомендаціям щодо розробки навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни ЧНУ ім. Б. Хмельницького
---------------------------------	-------------	---	--	---	---

Критерії оцінювання результатів відвідування занять

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-3	4-6	7-9	10
Відвідування занять викладачів. Складання плану-конспекту заняття.	Заняття не відвідувались. Конспект не підготовлено.	Аспірант відвідав одне заняття, не склав план-конспект.	Аспірант відвідав одне заняття; склав фрагментарний план-конспект, що не дає повного уявлення про змістове наповнення та отримані впродовж заняття програмні результати навчання.	Аспірант відвідав два і більше занять, підготував по одному з них план-конспект, що містить більшість структурних складових такого виду методичного забезпечення, однак, помітними є помилки у структурі та тексті конспекту.	Аспірант відвідав три і більше занять; обрав одне з них і підготував план-конспект, що містить повну інформацію про зміст і структуру заняття, його мету, інформаційне та методичне забезпечення.

Критерії оцінювання відгуку про проведення викладачами кафедри лекційних та/або практичних занять

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок			
	0	1-2	3-4	5
Підготовка відгуку про відвідане аспірантом заняття.	Відгук відсутній.	Відгук аспіранта носить формальний характер; більшість формулювань висновків і суджень взяті зі зразка відгуку,	Відгук аспіранта має вдалу композицію, містить ознаки проведеної аналітичної роботи і розуміння поняття якості освітнього процесу, однак, у	Аспірант у відгуку обґрунтовано та аргументовано відзначає позитивні та дискусійні аспекти відвіданого заняття, демонструє у своїх судженнях

		розміщеного у цих рекомендаціях; висловлені твердження мають бездоказовий характер.	тексті є помилки, трапляється неправильне тлумачення термінів, понять, використання шаблонних висловів, твердження без аргументації.	здатність до критичного та аналітичного мислення.
--	--	---	--	---

Проходження курсу «Зміцнення викладання та організаційного управління в університетах» оцінюється за принципом – наявність сертифікату, що підтверджує опанування матеріалів курсу – 10 балів, відсутність сертифікату – 0 балів.

Критерії оцінювання навчальної роботи

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-7	8-14	15-19	20
Розробка конспектів лекцій, презентацій, інших форм методичного забезпечення і проведення занять аспірантом.	Методичне забезпечення не розроблено. Заняття аспірантом не проводились.	Методичне забезпечення розроблено, і відповідає вимогам вищої школи, однак, заняття аспірантом не проведені. Або ж заняття проводились, проте, без методичного забезпечення.	Під час проведення заняття аспірант використовує конспект лекцій, що є компіляцією матеріалів різних навчальних видань без належного їх переосмислення, систематизації, опрацювання. Якість презентації є низькою, або візуальний супровід взагалі відсутній. Аспірант не застосовує сучасні методи і технології навчання, нехтує можливістю отримати рефлексію від аудиторії і не встановлює зворотній зв'язок зі слухачами.	Під час проведення заняття аспірант використовує авторський конспект лекцій, однак, наявні недоліки у його змісті та спостерігається відсутність структурних елементів (наприклад, переліку рекомендованої літератури або питань для самостійного опрацювання). Аспірант на занятті демонструє презентацію, однак, у слухачів є зауваження до її якості, застосування сучасних методів і технологій навчання є епізодичним. Аспірант отримує фрагментарну	Під час проведення заняття аспірант використовує авторський конспект лекцій, що містить перелік питань для опрацювання в аудиторії, питання для самостійного опрацювання студентами, перелік актуальної рекомендованої літератури. Аспірант на занятті демонструє презентацію, застосовує сучасні методи та технології навчання, отримує рефлексію і зворотній зв'язок від аудиторії.

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-7	8-14	15-19	20
				рефлексію і зворотній зв'язок від аудиторії.	

Критерії оцінювання проведених занять

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок			
	0	1-2	3-4	5
Отримання відгуків про проведені аспірантом заняття.	Відгуки відсутні.	Відгуки містять інформацію про численні недоліки проведених аспірантом занять	Відгуки в цілому позитивно характеризують проведені заняття, однак, їх автори зазначають ряд недоліків у організації та реалізації освітнього процесу	Відгуки містять позитивну оцінку проведених занять, недоліки не зазначені.

Критерії оцінювання звіту аспіранта

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-8	9-16	17-24	25
Підготовка і оформлення звіту про проходження педагогічної практики.	Звіт відсутній.	Аспірант демонструє лише деякі складові звіту, у яких наявні змістові та технічні недоліки. Матеріали підготовлені та подані для отримання відгуку керівника з порушенням дедлайну.	Звіт містить більшість передбачених програмою практики розділів. Частина елементів звіту може бути неповною або мати помилки і недоліки. Оформлення відповідає вимогам. Звіт та супутня документація надані вчасно керівнику для підготовки загального висновку.	Звіт має усі передбачувані вимогами розділи, їх наповнення в цілому відповідає вимогам методичних рекомендацій. Однак, якість оформлення деяких складових звіту є низькою – у частині друку матеріалів, технічних параметрів тексту, грамотності правопису. Звіт та супутня документація надані вчасно керівнику для підготовки загального висновку	Усі розділи звіту підготовлені та оформлені, результати проходження практики деталізовані та презентовані у повному обсязі. Оформлення відповідає усім вимогам методичних рекомендацій. Звіт та супутня документація надані вчасно керівнику для підготовки загального висновку.

Критерії оцінювання захисту звіту аспіранта

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-3	4-6	7-9	10

Зміст роботи	Обґрунтування бальних оцінок				
	0	1-3	4-6	7-9	10
Публічний захист звіту про педагогічну практику.	Аспірант не захистив звіт.	Аспірант не має підготовленої доповіді для презентації звіту, плутається у термінах і поняттях, не може відповісти на більшість заданих питань. Висновок керівника практики в цілому позитивний, рекомендована керівником оцінка «задовільно» або «добре».	Аспірант має підготовлену доповідь для презентації звіту, однак, плутається у термінології, не може послідовно розкрити отримані у процесі проходження практики результати, частково відповідає на запитання під час захисту звіту. Висновок керівника практики в цілому позитивний, рекомендована керівником оцінка «добре».	Аспірант має підготовлену доповідь для презентації звіту. Впевнено доповідає про основні результати проходження практики. Не може дати відповідь або частково відповідає на деякі питання, задані у процесі захисту. Висновок керівника практики позитивний, рекомендована керівником оцінка «добре» або «відмінно».	Презентація та захист звіту про проходження практики змістовні, лаконічні; аспірант добре володіє матеріалом і термінологічним апаратом, аргументує власні висновки та припущення, впевнено відповідає на питання. Висновок керівника практики позитивний, рекомендована керівником оцінка «відмінно».

12. Список рекомендованої літератури / інтернет-ресурси / нормативні документи

Основна

1. Короткова Ю.М., Новікова О.О., Мухіна Г.В. Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти : навч. посіб. Д.: Олді+, 2023. 162 с.
2. Краус Н. М., Нікіфоров П. О., Краус К. М., Осецький В. Л. Методика викладання фахових дисциплін: навч. посіб. Київ: Аграр-Медіа, 2020. 205 с.
3. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
4. Методичні рекомендації до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (електронне видання) / укладачі: Ю. С. Залознова, О. А. Богуцька, С. С. Турлакова; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2023. 22 с.
5. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / за заг. ред. О. І. Федоренко; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
7. Педагогіка вищої школи : підручник / В. П. Головенкін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
8. Педагогіка вищої школи : підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. Бердянськ : БДПУ, 2020. 517 с.
9. Прищак М. Д., Залобівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2019. 150 с.
10. Рекомендації щодо розробки навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни. *НМВ ЧНУ ім. Б. Хмельницького*. URL: <https://teach.cdu.edu.ua/documents/doc-cnu/> (дата звернення: 10.05.2024).
11. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
12. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

Додаткова література та інформаційні ресурси:

13. Вартанова О.В. Методика викладання управлінських дисциплін в контексті формування у студентів компетенцій XXI століття. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2020. №58. С.87-96.

14. Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. 224 с.
15. Е-Університет. *ЧНУ ім. Б. Хмельницького*. URL: <https://ds.cdu.edu.ua> (дата звернення: 10.05.2024).
16. Мармаза О.І. Менеджмент освітньої організації. Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. 126 с.
17. Мельничук Л. Б., Шкабаріна М. А. Педагогіка і психологія вищої школи: навч.-метод. посіб. Львів: «Новий Світ- 2000», 2021. 266 с.
18. Найдьонов І.М. Викладання фінансово-економічних дисциплін: методика, технологія, управління: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2020. 432 с.
19. Педагогічна практика аспірантів: рекомендації до проходження : навч. посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії за освітньо-науковою програмою «Менеджмент» спеціальності 073 Менеджмент / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: М. О. Кравченко, К. О. Бояринова, А. Р. Дунська, К. О. Копішинська, О. В. Гук. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 80 с.
20. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993 № 3322-ХІІ. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/t332200> (дата звернення: 10.05.2024).
21. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII (редакція від 04.01.2024). URL : <https://ips.ligazakon.net/document/T150848> (дата звернення: 10.05.2024).
22. Россоха В. В. Парадигма «Індустрії 5.0» як чинник формування нових освітніх та професійних компетенцій. Нові компетенції для Індустрії 5.0 та управління даними для закладів вищої освіти : збірник матеріалів круглого столу / під заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В. ; Національний університет «Києво-Могилянська академія» [та ін.]. Київ : НаУКМА, 2023. С. 108-111.
23. Сайт Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького. URL: <https://biblioteka.cdu.edu.ua> (дата звернення: 10.05.2024).
24. Сайт Національної бібліотеки імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2024).
25. Холковська І. Л., Волошина О. В., Губіна С. І. Основи педагогічної майстерності: практикум. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.
26. Цифрові інструменти для науковців. *МОН України*. URL: <https://nauka.gov.ua/information/tsyfrovii-instrumenty-dlia-naukovtsiv/> (дата звернення: 10.05.2024).
27. Якімова Л.П. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці : Технодрук, 2019. 177 с.